

Przegląd wybranych czasopism zagranicznych

Elena Chernikova, *Financial Law and Financial Science: Development and Interaction* (Prawo finansowe i nauka o finansach: rozwój i interakcja), „Acta Universitatis Carolinae – Iuridica” 2020, vol. 66, no. 3, s. 37–42, DOI: 10.14712/23366478.2020.23

Elena Chernikova jest profesorem prawa, pracuje w Rosyjskiej Prezydenckiej Akademii Gospodarki Narodowej i Administracji Publicznej w Moskwie, w Katedrze Prawnej Regulacji Gospodarki i Finansów. Przedmiotem jej dociekań stała się teoria rozwoju oraz interakcji prawa finansowego i nauki o finansach przez pryzmat współzależności między ekonomią i prawem, nauką o finansach a teorią prawa finansowego. Oparła się szczególnie na dorobku rosyjskiej nauki prawa, co powinno być interesujące dla czytelnika polskiego, nieposiadającego orientacji co do rozwoju rosyjskiego prawa po upadku Związku Sowieckiego i postrzegającego cywilizację rosyjską stereotypowo przez pryzmat bieżących wydarzeń politycznych.

Swoje rozważania rozpoczęła od konstatacji, że w literaturze nie ma zgodności co do jednego kierunku badań nad relacjami między prawem finansowym a nauką o finansach. Badacze – jej zdaniem – zgodni są natomiast co do istnienia interakcji między tymi dwiema dyscyplinami. Rosyjscy prawnicy – według niej – wnoszą poważny wkład w rozwój nowej gałęzi prawa, jaką jest prawo gospodarcze Federacji Rosyjskiej. Prawo to jest przedstawiane jako megagałąź rosyjskiego prawa, które jednoczy i reguluje gospodarkę i stosunki gospodarcze. Badacze rosyjscy sceptycy nie jednak odnoszą się do potrzeby tworzenia nowych gałęzi prawa.

Wzajemne oddziaływanie ekonomii i prawa – jak napisała autorka – jest bezdyskusyjne, istnieje i jest uznane w teorii nauki, ale nie może i nie powinno prowadzić do formowania nowej gałęzi prawa. Ponadto podała – co może być kontrowersyjne, a wręcz marksistowskie – że „prawo jest formą stosunków gospodarczych...” („law is a form of economic relations, their formalization, which has a certain vector of governing influence on an economic phenomenon”). Kontynuując, stwierdziła, że prawo jest zdolne do wpływania na ekonomiczne, społeczne i polityczne procesy, stymulowania ich lub hamowania. Czytelnik obeznany z nomenklaturą nauki marksistowskiej wyczuje w trakcie lektury jej artykułu tego typu niuanse.

Sfera finansów jako publicznych stosunków związanych z kreowaniem, dystrybuowaniem i używaniem funduszy publicznych jest, według autorki, wystarczająco regulowana prawem finansowym, ale jednocześnie obserwuje się zjawisko pokrywania tego obszaru przez dwie nauki: prawo finansowe i naukę o finansach.

W dalszych fragmentach artykułu opisała skrótoowo ewolucję przedmiotu zainteresowań nauki o finansach, przywołując podręcznik *Teorija finansów* Iwana Jakowlewicza Gorłowa z roku 1841 oraz nawiązując do badaczy polskich. Dla niżej podpisanego niezrozumiałą jest brak odniesienia do niemieckojęzycznej kameralistyki. Płynnie następnie przeszła do wątku relacji między finansami a prawem finansowym, który – jej zdaniem – jest omawiany i badany przez pryzmat finansów publicznych. O mankamentach prawa finansowego, np. ich nadmiernej kazuistycy,

wspomniała, przywołując ponownie polskie prace, w tym Elżbiety Chojny-Duch, Teresy Dębowskiej-Romanowskiej i Cezarego Kosikowskiego. Oprócz polskiej nauki prawa finansowego autorka doceniła wkład badaczy czeskich. Odwołując się do publikacji rosyjskich, zaznaczyła pogląd Siergieja Dmitrijewicza Cypkina zawarte w podręczniku *Dochody gosudarstwiennogo bjudżeta SSSR z 1973 r.*, zgodnie z którymi przedstawiciele nauki o prawie finansowym powinni wykorzystywać gotowe recepty gospodarcze rozwijane przez naukę o finansach.

Chernikova skupiła się następnie na kwestii podziału prawa finansowego na dyscypliny. Przypomniała podział zastosowany w polskim podręczniku pod redakcją Andrzeja Drwiłły na prawo bankowe, prawo budżetowe itd. Zasygnalizowany problem skwitowała lakonicznym stwierdzeniem o braku we współczesnej nauce o finansach jasnej definicji finansów publicznych i niedostatecznej synchronizacji badań między nauką o finansach a nauką prawa.

Omawiany tekst jest zbyt syntetyczny i wadliwy redakcyjnie. Nie został podzielony na akapity, co utrudnia lekturę. Zbyt wiele miejsca autorka poświęciła na wprowadzenie do tematyki, którą zamierzała omówić, i za słabo podkreśliła różnice między sowiecką nauką o finansach a obecnymi trendami rosyjskiej doktryny prawa finansowego. Cieszy fakt obecności polskiego piśmiennictwa monograficznego, co może być pokłosiem wizyty autorki w Polsce w roli profesora wizytującego. Opisywany artykuł, mimo niedociągnięć, jest interesującą „migawką” ze świata rosyjskiej nauki.

Karol Dąbrowski*

DOI: 10.14746/spp.2021.1.33.8

**Lubomír Čunderlík, *Finančné pyramídy a ich regulačné perspektívy*
(*Piramídy finansowe i perspektíva ich regulácií*), „Acta Universitatis
Carolinae – Iuridica” 2020, vol. 66, no. 3, s. 27–35,
DOI: 10.14712/23366478.2020.22**

Lubomír Čunderlík jest prawnikiem zatrudnionym w Katedrze Prawa Finansowego na Wydziale Prawa Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie. Omawiany artykuł jest jednym z cyklu jego wystąpień pisemnych i ustnych w temacie piramid finansowych. Jego zdaniem tego typu podmioty nie są w wyraźny sposób uregulowane ani w słowackim, ani europejskim prawie. Rozróżnił on przy tym dwie drogi, którymi może podążyć ustawodawca: zapobiegać powstawaniu „piramid” albo zakazać ich działalności na rynku finansowym. Największą rolę w ochronie klientów – zdaniem autora – odgrywa jednak krajowy organ nadzoru finansowego.

Od strony historycznej wspomniał o „gorączce tulipanowej” w Niderlandach oraz „piramidzie” Charlesa Ponziego. Według niego ani w prawie słowackim, ani europejskim nie istnieje jednolita definicja piramidy finansowej (*pyramídová schéma*), ani tym bardziej jednolita terminologia, która by się odnosiła do tej problematyki.

* Karol Dąbrowski, dr, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, e-mail: karol.dabrowski@umcs.pl, <https://orcid.org/0000-0002-4513-3873>.